

Hunfosposten

Nr. 6.

Juni 1950

2. årg.

Flva bestiller kontorpersonalet?

Ekspedisjonsavdelingens oppgave og virkefelt.

Hunfospostens lesere er tidligere blitt innviet i Regnskapsavdelingens og Salgsavdelingens mysterier. De to interessante og velskrevne kommentarer fra disse avdelinger har på en lettfattelig og overbevisende måte bidradd til å «klarne begrepene» hos de av bedriftens medarbeidere, som hittil kanskje har stått nokså uforstående til spørsmålet om hvorfor staben av kontorfunksjonærer etterhvert er blitt øket ganske betraktelig. Nå er neppe noen lenger i tvil om at utviklingen og rasjonaliseringen har medført en betydelig nødvendig økning av arbeidsmengden også på kontoret.

Men kan det virkelig være påkrevet med 10 kvinnelige og mannlige funksjonærer i Ekspedisjonsavdelingen? Det er da bare å ekspedere og fakturere papir-produksjonen. Så enkelt kan det sies. Men fullt så enkelt og liketil lar spørsmålet seg nå engang ikke besvare. Plassen tillater imidlertid ikke at vi går i detaljer. Men vi skal etter beste evne forsøke å gi en orienterende analyse av denne avdelings arbeidsprocess.

Alle ordbekreftelser for eksport får vi fra Salgsavdelingen, mens ordrene for Innlandet kommer fra fabrikkens agent i Oslo, F. Arvid Andersen, med unntagelse av ordrene fra våre kunder på strekningen Kristiansand—Stavanger. Disse siste bekreftefs nemlig direkte fra ekspedisjonsavdelingen. Ordrene blir så bokførte, registrert og ført på fabrikkasjonslister for de respektive papirmaskiner. Og deretter skrives de ut i det nødvendige antall eksemplarer til fabrikk. Dette er selvsagt et meget viktig

og ansvarsfullt arbeide. Feilskrift eller uklare instruksjoner kan jo føre til mer eller mindre feilfabrikasjoner på forskjellige måter.

Hver måned blir det etter samråd med Salgsavdelingen satt opp fabrikkasjonsprogrammer for samtlige papirmaskiner. Programmene går så sammen med de angjeldende ordre til de respektive papirmestere, som planlegger fabrikkasjonen i forståelse med overingeniøren, som koordinerer fabrikkens ulike avdelinger. Greitt og liketil, ikke sandt? Å nei, det oppstår stadig nye situasjoner som gjør en daglig kontakt med fabrikkens avdelingssjefer nødvendig for en videre planlegging og drøfting av de mange problemer som kan oppstå for å få de enkelte ordrer ferdig i rett tid.

De ordrer som kommer til fabrikkasjon må i god tid anmeldes til de angjeldende linjer (redier) eller disses skibningsagenter for å få reservert plass i båtene til de mange forskjellige havnebyer nærsagt over hele ver-

den. Her gjelder det å være både påpasselig og pågående for å få ordnet det slik at flest mulig av båtene får mer eller mindre tilstrekkelig kvantum til å anløpe Kristiansand. Derved spares selv sagt store omkostninger som ellers påløper ved lokalskibninger over Oslo eller andre norske havner. De største linjeskib forlanger imidlertid et kvantum på opp til 500 tonn for anløp av Kristiansand. Et slikt krav er det selvsagt ikke så lett å oppfylle. Kvantumskravet går imidlertid gradvis nedover i forhold til båtens størrelse.

Når båtens posisjoner og lastedata før eller senere er definitivt bestemt, må fabrikkasjonen legges an i overensstemmelse her med. Men samtidig skal det tas størst mulig hensyn til en gunstig og fordelaktig fabrikkasjon og produksjon. De mange endrede lasteposisjoner på grunn av båt-forsinkelser etc., kan derfor føre til kinkige og lite ønskverdige programforandringer. Med den ekspedisjonelt store ordretilgang vi i den senere tid har vært be-gunstiget av har våre forskjellige ledd i det velutbygde salgsparat vært utsatt for en fristende og forståelig tendens til å bokføre ordrer med noe knapp lever-

Forts. 4. side.

FABRIKKBESØK I CANADA slutten av april 1950.

Rapport fra de utsendte medarbeidere.

(Forts. fra mai-nr.)

Fra Ottawa gikk turen videre til Hawkesbury hvor vi så kjente forskningslaboratorium, som bl. a. arbeidet for alle Canadian International Paper Comp.s fabrikker. Vi ble meget godt mottatt her av selveste sjefen for laboratoriet, Sigurd Wang, som også var nordmann. Vi skal bare nevne at dette laboratorium foruten å ha sulfit- og sulfatfabrikk i liten målestokk, også hadde

kunstsilkefabrikk hvor det ble laget ca. 50 kg. garn pr. dag av alle slags kvaliteter. Anlegget ble brukt for forskning og for prøvning av silkecellulose fra de forskjellige fabrikker. Det var et anlegg for viskonsilke, og et for acetatcellulose, og det kunne også fremstilles viskosen av cellofan på en liten maskin hvor halve maskinbredden kunne gjøres med en annen oppløsning enn den annen halvpart, og således gi

direkte sammenligning mellom kvalitetene.

Vårt besøk i Canada var arrangert av Peter Mürer, som er teknisk direktør for Kipawa sulfittfabrikk, Temiskaming. Han er bror av fru Mørck på Vikeland, samt bror av Oscar Mürer som jo er kjent for Hunsfosfolk. — Mürer var opptatt med arbeidsforhandlinger i Montreal sammen med sin stedfortreder B. Grave fra Oslo, og kunne ikke følge med oss på den lange reisen opp til Temiskaming, men han hadde telegrafert til sin fabrikk og sagt at vi måtte bli vel mottatt og at vi kunne få vite alt vi ville om fabrikkene. Dette var den beste cellulosefabrikk vi har sett under vår studietur, og dette var særlig interessant av den grunn at det var så godt som bare nordmenn i den tekniske ledelse. Vi ble på en strålende måte mottatt av ingeniør H. Anvik som er født i Sarpsborg. Fabrikkene lager 360 tonn silkecellulose, plasticcellulose etc. pr. døgn og har kvaliteter som er verdenskjente. Siste besøk i Canada var Howard Smith Paper Mills, Cornwall som lager sulfittmasse og sodamasse, samt all slags trykkipapir. Vi antar at det vil føre for langt å komme nærmere inn på denne bedrift her, og at vi må slutte med å sende vennlige hilsener hjem. Når disse siste linjer skrives er vi ferdig med alle fabrikkbesøkene, og har besøkt 23 masse- og papirfabrikker, 3 forskningsinstitutter og 3 maskinfabrikker og 1 filtfabrikk. Vi er meget imponert over den gode måte vi er blitt mottatt på alle steder.

Hva utbyttet angår, har dette vært størst på de fabrikkene som har vært interessert i å pumpe oss for viden, og vi har inntrykk av at vi spesielt hva angår massefabrikasjon har meget å lære bort. I det hele tatt kan vi si at vi kommer hjem med meget stor respekt for vår egen bedrift. Det som har imponert oss mest her, er det store beløp som ytes for forskning og utvikling av nye produkter, samt til nøye kontroll av alle prosesser. De penger som er anvendt på denne måte har i Amerika og i Canada sikkert gitt mange ganger igjen.

Til slutt en hilsen til Ole og

FORMOSA — Chiang Kai-shek's siste skanse.

Av BIRGER FJELDSTAD.

I påvente av Hunsfospostens utsendte medarbeideres hjemkomst fra Vesterheimen er jeg blitt bedt om å komme med et bidrag til avisen vår, og siden vi nu sikkert vil få massevis av stoff fra «over there» kunne jeg tenke meg at det kanskje ville interessere leserne å høre litt fra den motsatte siden av jordkloden, og jeg velger da å fortelle om en tur til Formosa.

Navnet Formosa, som vel i grunnen er mindre kjent her hjemme, er i det senere blitt nevnt oftere og oftere i avisene, og grunnen hertil er jo som bekjent at øya nu er blitt det siste tilholdssted for Chiang Kai-shek's såkalte nasjonalistregjering etter at den er blitt drevet bort fra det kinesiske fastland av kommunistene. Invasjonen av Formosa ser ut til å være nær forestående og det er vel høyst sannsynlig at den vil bli det siste kapittel i sagaen om «folkehelten og demokraten» Chiang Kai-shek.

Jeg skal imidlertid ved dette høve ikke gå nærmere enn på kinesisk politikk, men forsøke å fortelle løst og fast om et besøk for nokså nøyaktig 2 år siden på den nu så berømte øya.

Som kanskje enkelte vil vite så har jeg alltid lidd av en usvikelig klokkekjærlighet til den fæle fotballsporten. Og gjennom tidene har den skaffet meg mange gleder og samtidig mange klager. Hvorom allting er så var det imidlertid fotballen som var den indirekte årsak til min tur til Formosa. Under en kamp mot en kineserklubb som het «Sing Tao» var det en nidkjær centerløper som så sitt snitt til å plante en ufyselig hard albue midt mellom øynene på meg slik at jeg måtte tilbringe de neste 10 dager på sykehus med nesa i gips. Da jeg kom ut derfra følte jeg meg ikke noe særlig høy i hatten, og det passet glimrende at jeg fikk en innbydelse sammen med 2 venner til å besøke en

engelskmann i Taipeh, hovedstaden på Formosa.

Full av vaksiner av de forskjellige sorter og med kinesisk visum i lommen lot jeg papir være papir og krabbet glad og fornøyd ombord i danskebåten «Sally Mærsk», og etter 1½ døgn seilas i havblikk og strålende sol gled vi inn på havnen i Keelung tidlig på morgenen den 8. mai.

Så snart vi klippet til kaia fikk vi et levende bevis på at der ikke er noen mangel på arbeidskraft i Kina. Fire mann fra helseautoritetene steg ombord for å inspisere vaksinasjonsattestene våre, tre mann fra politiet for å kikke i passene og to toldere for å granske bagasjen. De ble alle traktert med kaffe, kjeks og sigaretter og var overstrømmende elskverdige. Jeg var litt engstelig for tollvisitasjonen da min bagasje bl. a. bestod av en Bergans meis og en kuffert fulle av jeepdeler til min venn deroppe, samt to flasker god, gammel John Haig, kjeks, sjokolade og en god del engelske sigaretter som alt er like umulig å få fatt på på Formosa. Imidlertid viste tolderen seg å være litt av en gentleman. Han fikk seg en «Senior Service» i munnviken, og en støyt av whiskyflaskene, som han dessverre så seg nødsaget til å forlange åpnet for de ble bragt i land. To par bilslanger og to lyskastere ble holdt tilbake til fortolling og dermed krittet han noen forunderlige kråketær på kuffertene, og vi sa farvel til den elskverdige kaptein Lindberg på «Sally» og jumpet i land.

De kjente linjer «Vår ære og vår makt — —» rant meg ihu straks jeg satte foten på land, for der midt imot meg, skinnende og hvit, lå «Skauvann» fra Skaugens rederi i Oslo. Ja, man kommer virkelig sjelden til en havn rundt på kloden, om den er aldri så uanseelig og ukjent, uten å finne et skip med det rød-hvite-blå flagget vaiende fra bakken, og man føler seg unektelig stolt over å være nordmann og over å høre hvor kjent og aktet vårt lille Norge er overalt.

Allerede på kaia fikk vi føling med en av Formosas viktigste eksportvarer, idet jeepen som hadde hostet og harket seg frem til Keelung for å møte oss, ble oppholdt i lengre tid av en lang karavane av kulier med tohjuls-kjerrer med en fryktingytende stabel av kasser innpakket i stråmapper. På

George. De fleste fabrikkene her har heis i kokeriet. Den rareste så vi på den siste fabrikk i U.S.A., men denne heis tror vi ikke ville bli godkjent av fabrikktilsynet hjemme. Vi ble her slengt opp med amerikansk fart av en fritthengende loddrett rem med fotfeste på en trefjel.

New York 10. mai 1950.

P. S. og T. K.

HUNSFOSPOSTEN

utgitt av:

Hunsfos Fabrikker
Hunsfos Arbeiderforening
Hunsfos Bedriftsidrettslag

Redaktør:

B. JOREID

mitt spørsmål om hva kassene inneholdt fikk jeg svaret «te», og jeg syntes å erindre noe om Formosa-te fra geografitimen på det kjære Handelsgymnasium i Drammen, og vår vert, som er sjef for den lokale avdeling av et større engelsk te-firma, kunne fortelle at Formosa eksporterer store mengder av te av alle sorter og pris-klasser over hele kloden.

Den veltjente jeep bragte oss oversider de ca. 30 km. til øyas hovedstad — Taipeh — langs en imponerende bred asfaltvei. En pause på vår verts kontor ble benyttet til å drikke utallige kopper av — hva jeg senere skulle finne ut — den i Formosa uomgjengelige te. Den ble drukket av hankeløse kopper med lokk, og ble plukket ut av en samling på flere hundre prøver, og selv uten å være ekspert kunne jeg kjenne at den var forskjellig både fra indisk svart og kinesisk grønn te.

Vi ble ganske nyfikne da vi fikk høre at vi skulle bo i en ekte japansk bungalow, og nysgjerrigheten steg etter som den overfylte jeep peste seg oppover åssiden med en fart som var faretruende i forhold til de smale og kronglete veiene. Vi tok imidlertid situasjonen mere med ro etter å ha fått høre at vår vert og sjåfør hadde vært fallskjermssoldat i The first Airborne Division og hadde moret seg med å kjøre jeep bak de tyske linjer, etter å ha blitt droppet med jeep, sprengstoff og fullt utstyr bak de tyske linjene i Frankrike etter invasjonen i 1944.

Huset eller bungalowen svarte fullt ut til de forventninger en hadde etter beskrivelser av japansk arkitektur og levemåte. Først og fremst var det omgitt av en have i japansk stil med blomster i alle mulige farger, og med et forunderlig, men høyst tiltalende lappverk av en gressplen, — små irrgønne gressflekker var satt sammen med steinheller i et underlig mosaikk-mønster som måtte ha krevet uendelig lang tid å frembringe.

I entreen stod oppstillet en lang rekke stråtofler, og skoene ble kommandert av, for innendørs hvor alt var

gullende rent, måtte man bare bruke tofler eller gå barbert. Gulvene var dekket med stråmattor, og jeg ble fortalt at i Japan ble et hus' størrelse ikke regnet i kvadratmeter eller kvadratfot, men i antall matter, som alle er av en bestemt størrelse.

Her må jeg skyte inn at alle mine referanser til Japan og japanerne skriver seg fra det faktum at Formosa inntil krigens slutt var under japansk overherredømme i 51 år, og øya og befolkningen har tatt sterkt preg herav.

Huset var bygget i hestesko omkring haven, med spisestue og dagligstue i begge fløyene, soveværelser, kjøkken, bad og w.c. etc. i bakgrunnen. Badet var et kapittel for seg — det var nemlig en stor kum i gulvet som fyltes automatisk dag og natt av varmt vann fra en nærliggende svovelkilde. Formosa er nemlig rik på svovelforekomster, og der er tallrike kilder som ødler med varmt vann døgnet rundt. Svovelbad sies å ha en foryngende virkning, og anlegget var svært enkelt og billig, men det tok unektelig litt tid å vende seg til den lukt som følger med svovelforekomster. Den minnet unektelig om kjemitimene på skolen. Temperaturen i vannet var forresten så høy at det var litt av en pine å komme seg ned, spesielt med mine solbrente skuldrer etter den herlige tid ombord i «Sally Mærsk».

W.C.-en var etter moderne begreper meget primitiv, — en porselensbekranset åpning i gulvet med et godt gammeldags do-lokk over — det var det hele.

Det eneste rom i huset hvor der var europeiske møbler var i spisestuen hvor der var spisebord og stoler, foruten at der var et enkelt kurvmøblement på verandaen. I dagligstuen var der kun et lite lavt bord midt på gulvet, noen veggfaste skap og et par bokhyller og så puter på gulvet til å sitte på. Veggene inne i huset var av papir og utenfor stuen laget skyvbare glassvegger en slags innebygget veranda. Rumslig og tiltalende, men neppe meget hensiktsmessig for en familie med oppvoksende unger eller viltre bikkjer.

Vidunderhuset som forøvrig lå i en klynge av hus av nøyaktig samme type, eiedes av det amerikanske konsulatet, og beboddes i øyeblikket av de opprinnelige innvånere. — Fallskjermssoldaten Philip og en fyr fra Informasjonstjenesten i det amerikanske konsulat, foruten en amerikansk gjest

fra Shanghai, pluss oss tre fra Hongkong. Dette antall skulle man tro ville skape uoverskuelige vanskeligheter i et hus hvor der ikke fantes en eneste seng, men dette var tvert imot en fordel. Spørsmålet sengeplass løstes lekende lett ved at man hengte et moskitonett ned fra taket og rullet en japansk madrass ut på gulvet, Moskitonett og madrasser var der i overflod og dermed kunne hele gulvflaten utnyttas.

Formosa — eller Taiwan som øya egentlig heter, er på størrelse som Sicilia og har et innbyggerantall på ca. 6 millioner. Den tilhørte opprinnelig Kina, men etter de 51 år under japansk styre snakker alle taiwanesere japansk. De er flittige og nøysomme mennesker og er fremdeles blide og vennligstemte overfor den hvite mann, noe som er særst ut i Østen i dag. — Barna på gatene smilte og ropte «Hallo — O.K. — Good bye' — og ikke det vanlige — «Cumshaw» — almisje, som man hører overalt i Kina. Naturlig nok har befolkningen beholdt meget av japanske seder og skikker, heldigvis særlig hva høflighet angår, og spesielt ute på landet ble man alltid møtt med et smil og et nikk når man møtte folk på veiene.

Japanerne gjorde igrunnen meget for å utvikle øyas næringsveier i den tid de satt ved makten. Naturligvis ikke så meget av velvilje overfor befolkningen som av ønsket om å utnytte øyas muligheter. Imidlertid etterlot de seg gode veier og jernbaner i hele

Forts. side 6.

Hørt i Amerika

Våre utsendte medarbeidere traff alle slags folk «over there», bl. a. også en som var meget uvennlig innstilt overfor det sittende styre. Denne fortalte følgende historie:

Under et møte i Det Hvite Hus måtte en av de høye herrer ut på et nødvendig sted, og likesom alminnelige mennesker må gjøre, måtte han til avslutning av prosessen bruke papir.

Nå ville uhellet det, at det samtidig var en feil ved ventilasjonsanlegget, nemlig slik at luften gikk den gale veien, blåste papiret inn gjennom luftkanalen og førte det ut på Trumans pult.

— Well, hva gjorde så presidenten?

— Jo, han undertegnet det og sendt det ut med sekretæren.

Hva bestiller kontorpersonalet?

— Forts. fra 1. side.

ingsfrist. Under slike forhold er det jo bare menneskelig at man regner med jevn og uavbrutt topp produksjon for å søke å tilfredsstille flest mulig av de aggressive kjøpere. Men som bekjent går ikke alltid maskinene etter en strek. Så oppstår det forsinkelser, og kundene maser mer eller mindre utålmodige.

Nå håper vi dere i fabrikken forstår og tilgir oss at vi ofte må mase litt på fabrikasjon og pakkelister for å få alt til å klaffe. Praktisk talt på alle baller og ruller skal det utskrives vektspesifikasjoner, fakturaer, fraktbrev, konnosementer og andre skibningsdokumenter. Kundene skal ha sitt, agentene sitt — skibningsagentene skal ha sine oppgaver og bankene sine. En mektig papirmølle, selv om den heldigvis ikke kan konkurrere med Statens.

Foruten all ekspedisjon til innenlandske kunder, forestår Danielsen som bekjent lokalforseidelsene med jernbanen og de små lokalbåter. Undertegnede har derfor lett for å tilgi ham at han maser på salgsmestre og lastekarer, for han på sin side må finne seg i mas fra min side. For jernbane og båter venter ikke.

I embeds medfør må undertegnede forøvrig mase på de fleste andre i avdelingen som under disse forhold ofte får altfor knapp tid til å gjøre ferdig alle oppgaver og dokumenter til de forskjellige instanser som venter på disse. Altså mase utad og mas innad. En vederstyggelig ting — som jeg meget beklager. Men nå har vi heldigvis bra med hjelp i vår avdeling, selv om mange er forholdsvis nye. Også stenografi og korrespondanse går lett fra hånden. Kort sagt: rutinen og tempoet stiger. Og det trengs — for snart skal vi møte arbeidsmengden som den nye maskin 5 vil medføre. All ting går — når forståelsen og samarbeidsviljen råder grunnen. Og det gjør den heldigvis i fullt mon — både innen vår avdeling — og mellom de øvrige avdelinger vi har kontakt med innen våre kjære og fremadstormende bedrift.

T. T.

Den gamle garde.

Jeg tar regnfrakka og sykler trøstig i veg for å veksle noen ord med John Anderson. Jeg tenkte han måtte ha meget å fortelle fra sitt lange og innholdsrike arbeidsliv, først blant rallare og siden i mange år her på Hunsfos.

— Jeg begynte min arbeidsdag da jeg var 11—12 år hjemme i Sverige, forteller Anderson. Var «altmuligmann» og som smågutt holdt de på å ta «knekken» på meg. Det var bare å arbeide så lenge jeg orket. Den gården jeg da var på hadde 40—50 kyr og 12—15 hester; og jeg ble så og si utlært «ku-boys». Kvinnfolka var like flinke som mennene på hesteryggen.

20 år gammel begynte jeg på anleggslivet. Jeg reiste til Horten og begynte der for murmester Karlsen hvor jeg var ½ års tid. Så var jeg sláttekar en periode. Lønna var kr. 2.00 pr. dag fra kl. 5 om morgenen til kl. 8 om kvelden. Maten var også elendig, og et langt grautfat på bortimot 1 m. var stadig på bordet.

Året etter var jeg med på kanalen ved Tønsberg, og deretter bar det til «Stor-Hamar».

Første banen jeg var med på var ved «Lill-Hamar» høsten 1891. Deretter reiste jeg til Kongsvinger og videre til Oslo, og havnet til slutt på Vennesla.

Jeg var med å bygge Ernst Hotell, samt «Øl-hallen» i Kristiansand. Om vinteren ble det smått med arbeid så jeg drog opp til Mosby hvor hovedkontoret for Setesdalsbanen lå, og fikk jobb der. Var med i flere skjæringer og tunneler. I 1894 var jeg med på Aas-tunnelen. Arbeidet varte ett års tid. På Setesdalsbanen var lønna kr. 2.80 for 10 timer, og med akkord lå vi på 3 a 3.50 kr. pr. dag.

I 1894 begynte agitasjonen for 8 timers dag. Den som var foregangsmannen på anlegget hos oss var en svenske ved navn Strøm. Det gikk i orden for vårt vedkommende, men en mnd. etter måtte vi begynne med 10 t. igjen. Vi kunne ikke leve av det vi tjen-

te ellers, vi hadde nemlig for kbm. utkjørt masse.

I 1895 brant så og si hele Hunsfos ned. Jeg var med på å bygge opp mask. I og II. Deretter begynte jeg på fabrikken under Sommerfeldt i 1897. Rullestolene og «saksa» ble min arbeidsplass til i 1917. Fra 1917—1919 var jeg med å bygge mask. III, samt Sliperi og Cellulosefabrikk. Så barka det inn igjen på samme plass som før, og der var jeg til 1940 da krigen brøt ut. I alt har jeg vært på Hunsfos i 48 år.

De første 20 år var det 12 t. skift, og betalingen var kr. 2.50. Vi hadde den gang en slags prosentssystem som gav oss litt tillegg på lønna.

Vi spør i samtalens løp etter bestyrer Hjort.

— Ja, det var en grei kar. Han prata mere om hester og fjell enn om fabrikken. Han var nemlig fra denne øya Bornholm som så og si bare består av fjell.

Den første papirmester jeg arbeidet under var en svenske som het Juel Andersson. Best. Vik og han kjørte flott papir og lite filler.

Haspekarene hadde lite å gjøre i denne tida og lå og sov halve skiftet. Det var da det nye sliperiet kom at det gikk nedover med kvaliteten og uendelig meget filler ble det kjørt.

Jeg var ved mask. II da Sage-dal fra Kvarstein ødela seg. Der var noe galt så alle mann var oppe ved vira da Sagedal skulle ta bort noe papir. Dermed gikk han med tørkefilten, og ble liggende oppetter en av cylindrene.

Han ble veldig forbrent, og da vi endelig fikk stoppet, måtte vi skru fra hverandre en god del for å få ham løs. Deretter bar det til byen med hest så fort det lot seg gjøre, slutter Andersson.

John Andersson fyller 80 år til høsten, men han ser ut som en på 50. Han er «spretten og sprek», og har en hukommelse som en skal lete lenge etter, og et godt humør. — Men så har jeg heller aldri vært syk, sier han. Jeg har hatt en influensa en gang, men det er jo ikke noe å snakke om.

Kom igjen når jeg blir 85, så får vi en liten prat da også, sier han da vi takker for oss. E. R.

På ski i pinsen.

Av ERLING KJÆRSTAD

Uken før pinsen skulle jeg være i Stavanger. Et par dager før jeg reiste fikk jeg det innfall å ringe til min gode venn Halvar Knutson på Rysstad for å høre om det fremdeles var en sjangse til en skitur vestfra over heia.

Jo, sne var det nok av lot det til, men føre kunne kanskje være så som så.

Dette var mer enn jeg kunne stå for og så kom de med ski, ryggsekk, primus, pose, kart og kompass og ellers litt som hører med når noen feriedager skal nyttes.

Rogaland hadde nok for alvor kledd seg i sommerskrud. Det var ikke en sneklatt å se i fjellene innover Ryfylkefjordene om en løyet seg aldri så mange tommer øverst på Volands-tårnet. Etter å ha undersøkt hos Stavanger Turistforening var jeg sant å si like klok på føret innover i Ryfylkeheiene og enden på visa ble at jeg bestemte meg for å dra opp til Suleskar øverst i Sirdal og så ta meg over til Rysstad derfra.

Det måtte atskillige argumenter av tungvekst-klassen til for å ta denne beslutningen. Jeg hadde jo innbydelse fra Endre Moseid til Lyseanlegget og fra Nicolai Moseid til Vatnedalen. Det var fine ruter begge to.

Det er så at godt begynt er halvt fullendt, men mellom Lysebotn og Suleskar, for å nevne den ruta, lå nå først og fremst Lysebrekka, atskillig vassing over bekker, kranglete rute og så var det dette med tida. Godveir er ikke min sterke side og en dag måtte jeg regne med å ligge værfast for skodde.

Ådneråen og Suleskar heter de øverste gårdene i Sirdal og dit kom jeg da fredag kveld.

Vinteren er lang her oppe. Veien var nettopp blitt farbar og et sted lå sneflekker ennda helt ned til veikanten. Rutebilen gikk foreløbig bare til Fidjeland.

Hos Knut Suleskar ble jeg vel motatt og det ble foreprat og heia-prat og prat om felles kjente i Setesdal.

Over Suleskar går en eldgammel fjellslep mellom Sirdal og Setesdal. Vår og høst drar tusenvis av smale gjennom skaret på vei til og fra beitene i Setesdalsheiene. Det tar dager å få slike drifter fram til Jæren fra samle-plassene inne på heiene. Et av argumentene for anlegget av en jernbane fra Stavanger over Setesdalsheiene

fram til Brokke på Rysstad og videre over til Lunde i Telemark har da også vært at en bedre kunne nytte heiebeitene og spare vekttafet en nå har på sauene under drivingen fram til Jæren.

Rogalendingene har nok også sin egen mening om denne banen (Indre stambane). Det er driftige folk og vil nødig kaste bort tiden med å reise Sørlandet rundt om de kan slippe.

Under all praten var det så smått blitt sent på kveld og atter en gang i år fikk jeg oppleve en skjær fin vårkveld-stemming med bjerka kledd som i et lysegrønt slør.

Nei vinteren er seig her oppe. Over på den andre siden av bekken, bare litt høyere oppe enn selve gården og litt i nordhellinga ligger enda sneen, og lyngen er brun og flatklemt etter de siste fonnene som slapp taket.

Neste morgen drev regn-skodda tungt over toppene, men en fikk klemme i vei og håpe på bedring.

En halv times tid bar det opptil skaret og så tok jeg skiene fatt.

Jeg hadde tenkt meg til Håhelleren første dagen. Det er ny hytte der. Ved skulle det være og bra med strå i køya. Hytta er ikke utstyrt med øks, men det er bare for at du skal ha noe å studere på om du skulle råke innom. Jeg hadde hørt om det i påsken og var forberedt.

Oppe i skaret var siktbarheten slett ikke så dårlig likevel og etter å ha tatt ut en brukbar kompass-kurs for de første to-tre kilometrene for alle tilfellers skyld, bar det iveri utover mot Øyarvatn. Flågvatn som det ellers ville ha vært naturlig å ha fulgt så ikke særlig innbydende ut, fullt av sprekker og overvann som det var. Søndre landet var bratt, tilføket av fonner og vrient å gå så det ut til.

Med sneen og føret hadde det ingen nød. Riktignok var føret noe trått, men sneen var fast. Med litt klister i bønn og tjærevoks utenpå gikk det ganske bra.

Etter hvert letnet været noe og jeg fikk et ganske godt utsyn.

Retten foran fine heia med Flågvatn til venstre og Øyarvatn til høyre, og videre fram slake skar i sving opp mot høgda hvor det bærer i et eneste strekk ned til Kvina.

Ser du det ikke for deg i flommende påskesol med klingende skareføre?

Jo, jeg gjorde det, tross sludd og regn.

Men det var altså ikke påske. Det var tvert imot pinsen og sannelig var det ikke sne nok også til denne ski-

turen. Men sommeren var nok i kommingen. Småfuglene var kommet. I en steinrøys foran meg leer det seg. Jo, så sannelig er det ikke en hare, grå i pelsen. Den er nysgjerrig, stopper et par ganger og titter, før jeg ser to lange ører forsvinne over bakkekammen.

Over bekken fra Flågvatn går det greit. Jeg finner kloppa, og så bærer det oppover Mons-bakken mot skaret, over toppen og fram på hellingen ned mot Håheller-vatnet og Kvina.

Det er litt til rundskue her oppe.

I nord Roskrepfjorden med osset fossen i et eneste kok. Håheller-vatnet er nå for det meste åpent og Kvina stryker videre utover, stri og tung.

Ja så er det bare og pigge seg utover til brua.

Under Håhelleren har sola gjort godt arbeid. Det er bar mark langt fram for hytta.

Hytta ja, det var på høy tid det kom en ny. Den gamle var på slutten et temmelig elendig kryp-inn. Den fristet meg aldri til overnatting. En ligger like bra ute sommers tider.

Den nye er så fin som en heia-kar kan ønske seg. Det er kokovn, det er bord og benker og det er køyer, otte i tallet i to rom. Det er bare å løfte på kroken og stige på.

Ja, så langt er de fleste med, men det er jo ikke alle som forstår nødvendigheten av at det skal være litt mer orden når de går enn det var da de kom og at dette gjelder ute som inne.

Det hadde vært atskillig sludd fra Flågvatn og fram til Kvina, og for å prøve et slik klesplagg, hadde jeg brukt en regntøysanorakk.

Den var fin, til å holde vannet ute og svetten inne og resultatet var klissvåt skjorte og undertøy. Den er glohet i sola og iskald og stiv i kulda. Den er like dårlig som en tynn poplin-anorakk er god.

Ja, så ble det klestørk da, noe skulle en ha i skrotten og så var det vedhogging før en kunne strekke seg i køya og la verda seile sin egen sjø.

En lysestump, pipa, en god bok og ei køye med noe gras i, langt inne på heia. Alle tiders, far!

Første-dags morgen var været om-trent som jeg skulle gjort det sjøl — regn og skodde. Men den hang lavt og sjangsen til godvær hadde jeg nå tro på likevel.

Jeg la i vei gjennom skarene østover mot Kjøndalen. For det meste er det nokså slake stigninger og fint å gå. Det letnet nå og akkurat på det

Juli-nummeret utblir p.g.a. ferier. Om til gjengjeld august-nummeret blir kjempestort avhenger av deg og meg.

høyeste hvor det bærer utover dal-sida brøt sola gjennom.

Straks for var det gått en riktig klissvåt sluddbygge og i lyng og vidje på den snebare toppen jeg stod glittr vanndråper i motlyset. Men det er langt på året og sola steker godt. I noen fantastiske minutter fordampes disse glitrende vanndråpene. Men det er verd noen timers ruskevær å få se dette spill av lys gjennom det florlette tåkesløret.

Det er stille, ikke et vinnpust, ikke et bekkesus, ikke et fuglekvidder.

Det er enda vinter her inne, men taket glipper dag for dag. Det ser du og på den lette fine blå disen over Ruven langt ute i nordvest. Den er som malt med de sarteste pastellfarger idag.

Her på toppen, ytterst i Kjøndalen, har en det fineste utsynet jeg kjenner i Setesdalsheiene. Nordvest over Roskrepfjorden mot Ruven, vest og sørvest Sirdalsheiene og Kvina-vassdraget.

Dette var rette stedet til en matbit og fram kom primus og kaffekjele, og imens ble det soltørk både på skjorta og kroppen.

Nå hadde jeg ikke noe tro på føret nede i Evardalen og veien videre nedover, og jeg la derfor ruta over mot Ivlungevatn.

Her nede i søkket under kveven og vatnet videre utover var forandringen fra påske i minste laget. Men i bakkehellet under toppen på østsida tok det så smått til å grønnes.

Reinsdyrsporene i snøen oppe i skaret viste hvor beitet var å finne nu om dagen.

Så gikk det utover da i glitrende solskinn, og i bra fart den siste delen, ned til Kvislevatn.

Det minket etter hvert på sneen nå. I heia sydøst for Urdevatn gikk det enda bra, men langs Sandvatnet ble krokene rundt myrpytter og solbakte rabber mange, og nede ved Myklevatn måtte skiene av for første gang.

Det var slitsomt dette stykket fram om Myklevatn. Maven var betenkelig tom og det smakte med en kafferast på Gardvasstøyl.

Dagen er på hellingen da jeg drar videre. Rett imot ligger østheiene med sne i gylden kveldsol. I lia jeg går blir skyggene lange og der framme, un-

FORMOSA - -

— Forts. fra 3. side.

øyas lengderetning, og disse er selv i dag i forbausende god stand. Særlig den brede og velholdte sydgående asfaltvei var imponerende. Hertil bygget de elektrisitetsverk, som p. g. a. øyas rikelighet på vannkraft leverer elektrisitet billigere enn på de fleste steder i verden. Av industri satte de igang teglverk, cement, aluminiums- og papirfabrikker. Av sistnevnte var der i 1948 minst fire i drift, men deres produkter kan ikke konkurrere i kvalitet med europeisk papir da det trevirke de har er for hardt til å egne seg for bedre papirsorter.

Taiwaneserne arbeidet den gang (i 1948) og sikkert enu mere idag, mot det store mål å bli en selvstendig stat, og den dag dette oppnåes går øya en lykkelig framtid i møte. Formosas eksport overstiger idag importen ganske betraktelig, og alt ligger vel til rette for en videre utvikling av næringslivet. De viktigste eksportvarer idag er ris, sukker, te, kull (ca. 50,000 tonn pr. mnd., som den gang ihvertfall gikk til Kina), ananas og annen frukt samt endel gull. Hertil kommer at øya i det minste er selvforsynt hva fisk og grønnsaker angår, som ved siden av ris, for taiwaneserne likesom for kineserne, er hovedføden.

På grunn av Kinas overmåte vanskelige stilling tok «herrene» i nasjonalistregjeringen hånd om all fremmed valuta som Formosas eksport innbrakte mens de på den annen side helst ikke bevilget noe til hva taiwaneserne måtte trenge, f. eks. til høyst nødvendig emballasje for Formosas eksportvarer. Det vil føre for langt her å komme inn på alle de klager av forskjellig art som kom for dagen når forretningsmennene fikk munnen på gli, — og det skjedde ikke så rent sjelden når de etter Østens skikk fikk seg en Gin eller to etter dagens moye og besvær. Kinesernes framtrede har

der meg, ligger Kjørmovatn isfritt, blankt utpå, men svart i kveldsskyggen under landet her på vestsida. Det lyser grønt i bjerkeløv på østsida.

I et lite tjern jeg drar framom svømmer et lom-par. Jo, det steller seg til sommer.

Rett nå er det slutt på sneen for godt og så blir det å traske resten. Men det går utfor, og framover ligger fine stier. På Rysstad, hos Halvor Såvison venter et hyggelig «takk for seinast», kveldsmaten og prat.

utvilsomt vært lite smidig, og forholdet mellom befolkningen og «de nye herrer» var ikke det beste, og jeg hadde inntrykk av at taiwaneserne like gjerne ville ha vært under japansk styre når de allikevel skulle styres utenfra. Det er neppe grunn til å tro at forholdet er særlig hjerteligere idag. Engang i 1946 kom det til alvorlige opptøyer, og kinesiske soldater åpnet ild på folkemengden, og det sies at i alt ca. 20,000 mennesker ble drept. Dette tall var det dog umulig for meg å få kontrollert så det må tas med et visst forbehold. Det hele startet over en bagatell med noen gateselgere, men soldatene mistet fatningen, og resultatet var avskrekkende.

Formosa er meget fjellrik, og midt på øya hever toppene seg opp i ca. 4000 meters høyde, og det sies at det der den dag i dag lever en stamme på ca. 120,000 hodejegere. De er sikkert ikke lenger så forferdelig blodtørstige, og det kunne ha vært interessant å besøke også denne del av øya, men det tillot tiden meg dessverre ikke.

I betraktning av det store areal som er dekket av fjell og steile høydedrag, blir man uvilkårlig forbauset over øyas store produksjon av jordbruksvarer. Forklaringen er imidlertid den at grønnsaker og særlig ris blir dyrket på «hyller» oppover de bratteste ås-sider. Et uendelig tålmodighetsarbeide er nedlagt i disse oppdyrkede arealer, og det var spesielt interessant å se de gjennomførte vanningsystemer, men så er også avkastingen god i det varme og fuktige klima, og der høstes 2 ganger om året.

I motsetning til de fleste steder i Østen, skiller Formosa seg fordelaktig ut ved at man ikke blir overrent av tiggere på gatene. I løpet av den ukes tid jeg oppholdt meg der så jeg ikke mere enn en eneste tigger, og stort bedre kan det vel ikke bli, selv i vår egen veldisiplinerte Kristiansand. En annen behagelig overraskelse var at man ikke behøvde å gi tips ved alle mulige anledninger. En dag etter en tur til badestranden ved Tamsui sa jeepen plutselig stopp på grunn av bensinmangel, og vi måtte trille ned åssiden igjen til en liten landsby, hvor vi fikk kjøpt en gallon med bensin til vanlig svartebørspris. Vi ville gjerne betale vår hjelper litt ekstra for den tjeneste han gjorde oss, men han nektet bestemt å motta mere enn svartebørsprisen, — et særsyn idag, hvor man enn befinner seg på kloden, tror jeg trygt jeg kan si.

Badestranden ved Tamsui ut mot

KORTE MELDINGER

Gjennom vår korrespondent i Sarsborg har vi fått flg. opplysninger:

Vår kollega Borregård ble høyst fortørnet da de i siste nr. av Hunsfosposten så at FN hadde bestemt å henlegge prøvene i forbindelse med gasskrigsvåpnet til Hunsfos. De følte seg forbigått, og resultatet ble et gassangrep hvor de ikke nøyde seg

Formosa-stredet var enestående, — en sandstrand som stiller selv Sjøsand i skyggen. Området som strakte seg opp til stranden var omhyggelig regulert, og lange aleer av en slags furutrær var nettopp blitt plantet. Det ble sagt at nasjonalistene planla å anlegge et rekreasjonssted for veltjente statstjenestemenn, og arbeidet med dette anlegget ble visstnok ledet av guvernørens kone. Det spørs vel nå om luksushotellet noen gang blir ferdig, — hvis da ikke kommunistene finner å ville fullføre verket.

Imidlertid tiden gikk så altfor fort i de interessante omgivelser. Og vi måtte se å komme oss tilbake til Hongkong. Jeepen skranglet oss ut til flyplassen ved Taipha og etter en fire timers flytur i en Dakota tilhørende China National Aviation Corporation landet vi på Lungwah Aerodrom ved Shanghai.

Å komme fra de fredelige forhold på Formosa til Shanghai, med ca. 6 millioner fillete og sultne innbyggere var litt av et mareritt. Inflasjonen øket fra dag til dag, og alt som hadde med penger å gjøre var et kjempeproblem. Jeg kan nevne at på det tidspunkt kostet 50 sigaretter C. N. \$ 580,000 og jeg betalte C. N. \$ 3,000,000 for et passbilde (som man av en eller annen forunderlig grunn var nødt til å ha på flybilletten.)

Minimumstaksten for alle drosjebiler var en halv million dollars, og for å unngå trouble med sjauførene som vanligvis ikke forstod engelsk, lønnet det seg alltid å betale en halv million ekstra.

Shanghai var, som det kan forstås ikke noe blivende sted, og etter å ha hilst på noen gamle venner og ha betalt C. N. \$ 35,500,000 for to flybilletter, var vi glade over å lande i Hongkong den 16. mai.

Dagen etter var vi 80 nordmenn som feiret nasjonaldagen sammen, — det største antall norske som har vært forsamlet på noen 17. mai i Hongkong.

med å gasslegge halve fabrikkene, men tok halve byen med for sikkerhets skyld. På denne måte ville de bevise at prøvene burde henlegges til Borregård.

FN er av en annen mening da de mener at det er like viktig å kunne begrense angrepene. Det er jo tross alt bare en prøve, så Hunsfos skulle altså være sikret.

Styret i Hunsfos meddeler at de har besluttet å kjøpe en rangle til maskinmester Hauge av rustfritt stål. Da det nøkkelnippet som i en årrekke har vært benyttet til dette formål på det nærmeste utslitt.

Vårstemning.

Her er så kvelende varmt. Jeg henger av meg Kittel(s)en og tar en tur ut i det fri. Inne i meg synger det: «Hadde jeg Vinger så ville jeg fly, opp på «Fjellet». Men det har jeg altså ikke, og må nøye meg med en tur opp på Bakken. Som en Sollie ligger landskapet foran meg. Her er min kjære stad, med bekken i stria Strømme gjennom Hagen. Nord(i) hagen går Hæsta'd på

beite, folket har ennå ikke dratt til Ko-stølen Nord i dalen, ved Grundetjern. Trærne har laget et vidunderlig grønt teppe over Lund og Lie. Alm og Ask i dalen, mens Bjørka kler Aasen.

Engli'en står frodig og grønn, og Hagemann'en er begynt å Rode i åkeren. Støyen fra Sagen bryter stillheten, jeg våkner av mine drømmer og rusler ned av Hauge'n tilbake til mitt arbeid.

Til ettertanke.

Færlig fiende:

— Jeg er kraftigere enn alle verdens forente arméer.

— Jeg har fordervet flere mennesker enn alle nasjoners kriger.

— Jeg har ruinert flere hjem enn de største kanoner og bomber.

— Jeg finner mitt offer blant de rike og fattige, blant de unge og gamle, blant de leke og blant de lærde.

— Jeg hindrer fremgangen av enhver plan som blir foreslått.

— Jeg er alle steder — i hjem-

DAN-SKO og ARBEIDSKLÆR,
MALERVARER, FORVARER, KOLONIAL, SKOTØY
MANUFAKTUR. — SHELL BENSIN OG OLJER

Vennesla Landhandel.

Telefon 6740.

ALT I ELEKTRISK BELYSNINGSUTSTYR

Eivind Eivindson. Elektrisk Forretning.

Telefon 6802

VENNESLA

Skal De ha en presang til store eller små —

De finner sikkert noe i

VENNESLA
BOKHANDEL

mene, på fabrikkene, i verkstedene, kontorene og på gaten.

— Jeg bringer åndelig ruin, fornedrelse og død, og likevel er det få som søker å unngå meg.

— Jeg lurar på bortgjemte steder, og gjør det meste av mitt arbeide i stillhet.

— Jeg har ofte vært ved din dør, og skal komme igjen.

— Jeg er din dødsfiende.

— *Jeg er — LIKEGYLDIGHETEN.*

Hva er en kunde?

En kunde er den viktigste person som noensinne vil vise seg i vår forretning, enten det skjer personlig eller pr. brev.

En kunde er ikke avhengig av oss. Vi er avhengig av ham.

En kunde er ikke en avbrytelse i vårt arbeid; han er formålet for det.

Vi begunstiger ham ikke ved å stå ham til tjeneste; han begunstiger oss ved å gi oss anledning til det.

En kunde er ikke vår forretning uvedkommende, han er en del av den.

En kunde er et menneskelig vesen av kjøtt og blod, med samme tilbøyeligheter, fordommer, følelser og reaksjoner som vi selv.

En kunde er en person som forelegger oss sine ønsker. Det er vår jobb å oppfylle dem — til fordel for ham og for oss. (The Alcan Ingot, 4. nov. 1949.)

ALT I

KOLONIAL

Autorisert

RADIOFORHANDLER

Telefon 6706.

Vikeland Samvirke­lag.

«Agder Tid­nd»s trykkeri. Kr.sand S.

ALT I MALING KLOAK-RØR SEPTIK-TANKER

MOSEIDMONEN SAMVIRKELAG

Telefon 6780.

VENNESLANDS RESTAURANT

Telefon 6759.

OLAV SKISLAND

KJØTT OG PØLSEVARER

Telefon 6718.

Stentøy - Skotøy - Kolonial

Malervervarer og Tapeter.

Vennesla Samvirke­lag

BILSENTRALEN — TURBUSS

anbefales.

Åpent hele døgnet.

Telefon 6777.

Vi har lager av

AMERIKANSKE SPRINGVANNSRØR ½" - ¾" - 1".
RØRDELER, KRANER, VASKER, SERVANTER
og KLOSETTER m. m.

Telefon 6719.

Svithun barnevogner
Svithun sportsvogner
Svithun dukkevogner
Svithun sykler

FORSKJELLIGE MODELLER OG FARGER

ARTHUR SYVERTSEN
SYKKELVERKSTED

Avertér i Hunsfosposten!